



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Janem Peroutkou ve věci

žalobkyně: **Mgr. N. F.**
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 6. 2023, č. j. MPSV-2023/114730-912,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobkyně se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 6. 2023, č. j. MPSV-2023/114730-912 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný podle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, zamítl žalobkynino odvolání a rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Příbrami (dále jen „úřad práce“) ze dne 23. 2. 2023, č. j. 44809/23/ME (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým byla zamítnuta

žalobkynina žádost o dávku příspěvku na zvláštní pomůcku – Měřicí přístroj pro domácnost – Apple Watch Series 8 41mm (dále jen „Apple Watch“), potvrdil.

Žaloba a vyjádření žalovaného

2. Žalobkyně *v žalobě* namítá, že nesouhlasí s tím, že by Apple Watch byly srovnatelnou pomůckou s multifunkční elektronickou komunikační pomůckou, na kterou jí byl přiznán příspěvek. Apple Watch jsou (jako jediné hodinky na českém trhu) vybaveny možností zvětšení obrazovky a hlasovým výstupem v českém jazyce. Žalobkyně tak jejich prostřednictvím může jednoduše zjistit aktuální čas, aniž by musela vyndávat mobilní telefon. Apple Watch mají unikátní velký digitální displej, který je žalobkyně schopna vidět zrakem a též mají speciální haptické oznámení času, kdy po provedení speciálního gesta (poklepání na obrazovku) vibrační oznámí čas. Apple Watch může žalobkyně využít pro navigaci ve venkovním prostředí, jelikož je pro ni velmi riskantní pohybovat se s bílou holí v jedné ruce a s mobilním telefonem ve druhé ruce. V rušných pražských ulicích tímto i riskuje odcizení mobilního telefonu. Žalobkyni je známo několik případů, kdy došlo k okradení lidí s těžkým zrakovým postižením, jelikož jsou pro zloděje snazším cílem. Není pro ně žádný problém na rušném místě mobil z ruky vytrhnout a utéct. Jednu ruku navíc žalobkyně potřebuje mít k dispozici pro možnost stisknout tlačítko na vysílači VPN (vysílačka pro nevidomé, jejímž prostřednictvím se zjišťují čísla dopravních prostředků, směr jízdy eskalátorů či se jimi otevírají dveře u dopravního prostředku). Rovněž při cestování žalobkyně často potřebuje zjistit aktuální čas a je pro ni velmi nebezpečné vyndávat na rušné zastávce mobilní telefon. Mobilní telefon neslouží primárně pro zjišťování času. Apple Watch lze využít též k placení. Mnoho platebních terminálů má dotykové displeje, na nichž není schopná zadat PIN kód. Apple Watch dále může využívat během sportovních aktivit (např. běh). V plaveckém bazénu může zjistit, jaký je aktuální čas. To sama zjistit nemůže. Též sama nemůže ověřit, zda je v bazénu někdo v její blízkosti. Zároveň jí Apple Watch informují o jejím zdraví. Funkce Apple Watch lze využít i při hledání odloženého mobilního telefonu, neboť může spustit akustickou signalizaci a mobilní telefon začne vyzvánět. Mobilní telefon žalobkyně často nemůže najít. Přes Apple Watch může žalobkyně vyhledávat i další věci, jež má opatřeny tzv. AirTag čipem. V případě hrozícího nebezpečí může žalobkyně rychle zavolat pomoc, dokonce Apple Watch dokážou pomoc zavolat samy. Sledují i její polohu a můžou jejich prostřednictvím přijmout hovory v situaci, kdy se pohybuje po ulici. V neposlední řadě Apple Watch dokážou funkce dalších měřicích přístrojů, ježž pořizovací cena je vysoká (např. měření EKG, tělesné teploty, tepové frekvence).
3. Podle žalobkyně je při posuzování její žádosti třeba vycházet z pohledu člověka s těžkým zrakovým postižením. Pro žalobkyni nejsou Apple Watch při ovládání mobilního telefonu jednou z alternativ, ale jedinou možností, jak získat každodenně potřebné informace či možnost pohybovat se bez rizika okradení a přivolání pomoci. Žalobkyně Apple Watch rozhodně nepovažuje za srovnatelné s multifunkční elektronickou komunikační pomůckou pro zrakově postižené. Některé jejich funkce lze používat bez mobilního telefonu (např. hodinky, kompas, vysílačka), jiné jsou kompatibilní s mobilním telefonem a využije je v terénu, kde se pohybuje s bílou holí, která jí zabírá jednu ruku. Jedná se podle žalobkyně o základní provedení, což je v souladu s § 9 odst. 10 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon č. 329/2011 Sb.“). Zároveň je dodržen § 9 odst. 4 téhož zákona, protože žalobkyni Apple

Watch pomáhají v sebeobsluze, v osobních aktivitách a při zaměstnání. Nejedná o nadstandardní provedení pomůcky.

4. V roce 2016 žalobkyně podala celkem tři žádosti o příspěvek na zvláštní pomůcku: na multifunkční elektronickou komunikační pomůcku (mobilní telefon), orientační pomůcku (hodinky) a digitální zvětšovací lupu (notebook s odečítačem obrazovky a možností zvětšení textu). Apple Watch byly považovány za příslušenství elektronické komunikační pomůcky a byl na ně příspěvek přiznán. Podle žalobkyně má zařazení do konkrétní kategorie pomůcek určit úřad práce, nikoliv žadatel. Žalovaný však v napadeném rozhodnutí uvádí, že mezi měřicí přístroje pro domácnost patří mj. i hodinky a kompas, aniž by to dále rozvinul. Apple Watch bez pochyby hodinkami jsou, kromě zjišťování času však mají i další funkce. Žádné jiné hodinky žalobkyni nevyhovují, jelikož není zcela nevidomá a nepotřebují tak hmatné hodinky. Ty navíc nelze použít při sportovních aktivitách a mohou být nepřesné. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že volnočasové aktivity (sport a pobyt ve venkovním prostředí) nejsou relevantní. Žalobkyně se jim však věnuje z důvodu snahy o zdravý životní styl. Dále namítá, že ve venkovním prostředí se pohybuje při cestách do zaměstnání (dojíždím z Mělníka do Prahy a Brna).
5. Žalovaný *ve vyjádření k žalobě* shrnul průběh správního řízení. Uvedl, že nežádal Okresní správu sociálního zabezpečení Mělník o posouzení zdravotního stavu. Dále odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí, v němž se s žalobkyninými námitkami vypořádal. Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám těžce zrakově postiženým, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek, stanoví vyhláška. Pro srovnání žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl některé příklady. Apple Watch jsou podle žalovaného kompatibilní s mobilním telefonem iPhone a nelze je zařadit pod položku měřicí přístroje pro domácnost. Pokud jde o jejich zařazení pod položku multifunkční elektronická komunikační pomůcka (časové, orientační, zdravotní a měřicí funkce), jednalo by se o nadstandardní zařízení, a tedy kompetent mobilního telefonu iPhone. Fungují především jako „prodloužená ruka“ mobilního telefonu iPhone, a nejsou tedy samostatnou pomůckou, ale nadstandardním zařízením. Bez spárování s mobilním telefonem nelze funkce Apple Watch využít. K získávání informací slouží mobilní telefon iPhone.
6. Při jednání žalobkyně setrvala na svém stanovisku a zopakovala svoji žalobní argumentaci. Apple Watch nejsou pro osobu se zrakovým postižením jen nadstandardní přídatné zařízení. Je třeba přihlížet k jejímu zdravotnímu postižení. Používání mobilního telefonu iPhone bez Apple Watch je pro ni nebezpečné. Apple Watch žalobkyně používá pro sport (kondiční plavání) a navigaci. Dále uvedla, že Apple Watch využívá i při práci, když potřebuje zjistit aktuální čas. Též namítala, že jiné úřady práce zvláštní příspěvek na Apple Watch běžně přiznávají.

Podstatný obsah správního spisu

7. Ze správního spisu plyne, že žádostí ze dne 15. 1. 2023 požádala žalobkyně o příspěvek na zvláštní pomůcku. Podle ní hodlá nakoupit jako zvláštní pomůcku – měřicí přístroj pro domácnost – Apple Watch Series 8 41mm – v předpokládané ceně 12 290 Kč. K tomu doložila cenovou nabídku společnosti SYMBIO Access devices s.r.o., podle níž je cena Apple Watch 12 290 Kč. Apple Watch mají podle cenové nabídky funkci časovou, orientační, zdravotní a funkci měření. Dále je v cenové nabídce konstatováno, že navržená konfigurace je v souladu s § 9 odst. 10 zákona č. 329/2011 Sb. a splňuje podmínku nejmenší ekonomické

náročnosti. Zároveň vyhovuje potřebám žalobkyně, jež je schopna zvláštní funkce využít a samostatně je ovládat.

8. Úřad práce žalobkyni vyzval, aby se dostavila k osobnímu jednání. Dne 20. 2. 2023 ji sdělil, že Apple Watch nelze považovat za zvláštní pomůcku. Rovněž podle něho nejsou s žádnou pomůckou srovnatelné, protože jsou považovány za nadstandardní přídatné zařízení k mobilnímu telefonu. Nesplňují podmínku základního provedení.
9. V prvostupňovém rozhodnutí úřad práce žalobkyninu žádost zamítl. V odůvodnění uvedl, že Apple Watch mají funkci časovou, orientační, zdravotní a funkci měření. Jedná se tedy o shodné funkce, jež plní multifunkční elektronická komunikační pomůcka, o kterou žalobkyně požádala dne 18. 1. 2023. Žalobkyně uvedla, že by Apple Watch využívala k lepší orientaci a usnadnění kontaktu se sociálním prostředím. Z toho úřad práce dovodil, že Apple Watch nelze považovat za pomůcku srovnatelnou s pomůckou – měřicí přístroj pro domácnost. Konstatoval, že Apple Watch nejsou z hlediska jejich využitelnosti srovnatelné s žádnou z pomůcek podle vyhlášky č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením (dále jen „vyhláška č. 388/2011 Sb.“). Žalobkyni tudíž nelze zvláštní příspěvek poskytnout.
10. Proti prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně odvolání. V něm poukazovala na tytéž námitky jako v žalobě.
11. V odvolacím řízení žalovaný do spisu založil kopii webových stránek Heureka popisující funkce Apple Watch. Podle nich měří kvalitu spánku, efektivitu cvičení a sledují i zlepšování fyzické kondice. Hlásí čas, kdy je třeba si vzít léky. Rozpoznají prudký pád i autonehodu (hodnotí informace získané z gyroskopu, akcelerometru, mikrofону, barometru a GPS) a dokážou přivolat pomoc. Mají tlačítko SOS. Umí měřit teplotu a sledovat ženský cyklus. Lze prostřednictvím nich zavolat, napsat zprávu, zapnout přehrávání hudby a bezkontaktně zaplatit. Ve verzi GPS + Cellular lze všechny jejich funkce plně využívat i bez mobilního telefonu iPhone.
12. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný zreprodukoval obsah stanoviska úřadu práce k žalobkyninu odvolání, podle něhož Apple Watch nelze považovat za srovnatelnou pomůcku s měřicími přístroji pro domácnost. Pokud žalobkyně namítala, že jí byl v roce 2017 příspěvek na Apple Watch poskytnut, stalo se tak administrativní chybou, protože z cenové nabídky nebylo zřejmé, že se jedná o hodinky. Apple Watch je třeba považovat za komponentu multifunkční elektronické komunikační pomůcky, avšak nelze ji považovat za základní provedení této pomůcky, ale o nadstandardní vybavení mobilního telefonu. Žalovaný si pak osvojil odůvodnění prvostupňového rozhodnutí. Pro srovnání uvedl, že elektronická orientační pomůcka pro zrakově postižené a hluchoslepé je např. akustický orientační maják, vysílačka pro ovládání akustických orientačních majáků a pomůcky na zachytávání vysokých překážek. Může se jednat o doplněk bílé hole či vodícího psa. Multifunkční elektronická komunikační pomůcka je např. stolní nebo mobilní telefon se zvětšenou a kontrastní klávesnicí, ozvučené mobilní telefony nebo tablety se speciálními funkcemi či příslušenstvím pro zrakově postižené. Speciální funkce má sloužit k usnadnění samostatnosti a orientace. Měřicí přístroje pro domácnost s hlasovým a hmatovým výstupem mají umožňovat samostatné měření (např. času, hmotnosti, vzdálenosti, tělesných funkcí) v domácnosti. Mezi ně patří např. kuchyňské váhy, vodováhy, pásma, rýsovací souprava, hodinky a tonometr v úpravě pro nevidomé, slepecký kompas či osobní váha pro nevidomé. Hlavním kritériem jsou skutečné potřeby a schopnosti uživatele pomůcku užívat

k pracovním či studijním účelům, k běžnému telefonování a využití speciální aplikace. Příspěvek se poskytuje v základním provedení, které žadateli plně vyhovuje a splňuje podmínku nejmenší ekonomické náročnosti. Tyto podmínky však nebyly splněny, protože se nejedná o pomůcky uvedené ve vyhlášce č. 388/2011 Sb. a není s žádnou z nich ani srovnatelná. Apple Watch jsou kompatibilní s mobilním telefonem iPhone a nelze je tedy zařadit po položku měřicí přístroje pro domácnost. Nelze je zařadit ani do položky multifunkční elektronická komunikační pomůcka, protože se jedná o nadstandardní zařízení (jedna z komponent telefonu iPhone).

Posouzení věci soudem

13. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, po vyčerpání řádných opravných prostředků, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou. Při přezkumu napadeného rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který zde byl v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.).
14. Soud v první řadě předepisuje, že není další odvolací instancí, jejímž úkolem by bylo znovu komplexně přezkoumat nárok žalobkyně. Nemůže ani libovolně posuzovat, zda by si žalobkyně požadovanou zvláštní pomůcku „zasloužila“, nýbrž je vázán kritérii, které pro jeho přiznání stanoví právní řád. Při posuzování nároku na zvláštní pomůcku musí soud (a ostatně i správní orgány) postupovat v souladu s právními předpisy a nemohou přiznat žalobkyni více, než zákonodárce stanovil:
15. Podle § 9 odst. 1 zákona č. 329/2011 Sb. nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba se zdravotním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu uvedeným v příloze tohoto zákona, a její zdravotní stav nevylučuje přiznání tohoto příspěvku.
16. Podle § 9 odst. 5 písm. b) zákona č. 329/2011 Sb. podmínkou pro poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku je, že zvláštní pomůcka umožní osobě sebeobsluhu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím; přitom se přihlíží i k dalším pomůckám, zdravotnickým prostředkům, úpravám a předmětům, které osoba využívá.
17. Podle § 9 odst. 10 věta první zákona č. 329/2011 Sb. příspěvek se poskytuje na zvláštní pomůcku v základním provedení, které osobě vzhledem k jejímu zdravotnímu postižení plně vyhovuje a splňuje podmínku nejmenší ekonomické náročnosti.
18. Podle § 9 odst. 13 zákona č. 329/2011 Sb. seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením uvedeným v příloze tohoto zákona, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek, stanoví prováděcí právní předpis.
19. Tímto prováděcím právním předpisem je vyhláška č. 388/2011 Sb.
20. Podle § 9 odst. 14 zákona č. 329/2011 Sb. při rozhodování o poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku, která není uvedena v seznamu podle odstavce 13, se posuzuje, zda je tato konkrétní zvláštní pomůcka z hlediska využití srovnatelná s druhy a typy zvláštních pomůcek uvedenými v seznamu podle odstavce 13.
21. Z obsahu správního spisu neplyne, že by úřad práce či žalovaný ve smyslu § 9 odst. 1 a 4 zákona č. 329/2011 Sb. posuzovaly žalobkynin zdravotní stav a jeho charakter. Soud tedy

považuje za nesporné, že žalobkyně je osoba se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I, bodě 2 přílohy k zákonu č. 329/2011 Sb.

22. Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 388/2011 Sb. (Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku), části II. a bodu 1 jsou pro osobu s tímto zdravotním postižením určeny tyto pomůcky:

- a) kalkulátor s hlasovým výstupem,
- b) digitální zápisník pro zrakově postižené s hlasovým výstupem nebo braillovým displejem,
- c) speciální programové vybavení pro zrakově postižené,
- d) elektronická orientační pomůcka pro zrakově postižené a hluchoslepé; jedná se o akustické orientační majáky, vysílačky pro ovládání akustických orientačních majáků, pomůcky na zachytávání vysokých překážek,
- e) multifunkční elektronická komunikační pomůcka pro zrakově postižené a hluchoslepé; jedná se o stolní nebo mobilní telefony se zvětšenou a kontrastní klávesnicí, ozvučené mobilní telefony nebo tablety se speciálními funkcemi či příslušenstvím pro zrakově postižené,
- f) měřicí přístroje pro domácnost s hlasovým nebo hmatovým výstupem.

23. Ve své žádosti žalobkyně Apple Watch žádala s odůvodněním, že jsou měřicí přístroj pro domácnost. S tím žalovaný, resp. úřad práce, nesouhlasil a uvedl, že Apple Watch jsou komponent mobilního telefonu iPhone (multifunkční elektronické komunikační pomůcky), na jehož pořízení byl žalobkyni přiznán příspěvek. Žalobkyni je nejprve třeba dát za pravdu, že úřad práce je povinen v souladu s § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, posoudit žadatelovu žádost podle § 9 odst. 13 a § 9 odst. 14 zákona č. 329/2011 Sb. bez ohledu na to, k jaké zvláštní pomůcce žadatel konkrétní zařízení, které požaduje, zařadí. Důvodem pro zamítnutí žalobkyniny žádosti tedy nemůže být jen skutečnost, že požadované zařízení (Apple Watch) zařadila podle správních orgánů do chybné kategorie seznamu druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku (příloha č. 1 vyhlášky č. 388/2011 Sb.). Z pohledu žadatele je však jistě vhodnější, pokud tak učiní, protože nárok na příspěvek je spojován s pomůckou, nikoliv se zařízením (již to ostatně napovídá o tom, že klíčový je účel, k němuž má pomůcka sloužit). Z odůvodnění napadeného rozhodnutí však dále plyne, že ačkoli se správními orgány neztotožnily s tím, že jsou Apple Watch měřicí přístroj pro domácnost, příspěvek na zvláštní pomůcku žalobkyni nepřiznaly dále z toho důvodu, že se jedná o nadstandardní komponent multifunkční elektronické komunikační pomůcky (mobilního telefonu iPhone). Ačkoliv jsou tyto úvahy stručné (odkaz na blíže nespecifikovanou a nedoloženou metodiku úřadu práce úplnosti odůvodnění úřadu práce nijak nepřispívá), lze je ještě podle soudu považovat za dostatečné.

24. Dále soud posuzoval to, zda byla tato úvaha v souladu se zákonem.

25. Krajský soud v Praze v rozsudku ze dne 29. 6. 2023, č. j. 42 Ad 14/2022-33, uvedl, že při posuzování nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku je rozhodující výklad § 9 odst. 10 věty první zákona č. 329/2011 Sb. Toto ustanovení upravuje kritéria, jimiž se musí

správní orgány při stanovení výše příspěvku řídit: (1) příspěvek lze poskytnout jen na pomůcku v základním provedení, (2) které žadateli o příspěvek plně vyhovuje vzhledem k jeho zdravotnímu postižení a (3) které splňuje podmínku nejmenší ekonomické náročnosti.

26. První kritérium značí, že příspěvek se poskytuje jen na pomůcku jako takovou, jinak řečeno bez „nadstandardního“ vybavení či vlastností. Druhé a třetí kritérium pak upřesňují, co se rozumí oním „základním“ provedením (§ 9 odst. 10 věta první zákona o poskytování dávek: „v základním provedení, které“). To je ostatně patrné i při srovnání se zněním předchozí právní úpravy § 33 odst. 7 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení: „[Základním provedením] se rozumí takové provedení, které občanu plně vyhovuje a splňuje podmínky nejmenší ekonomické náročnosti.“
27. Druhé kritérium konkrétně požaduje, aby základní provedení zdravotně postižené osobě **plně vyhovovalo**, což nelze chápat jinak, než **že musí být pomůcku schopna – s ohledem na své zdravotní postižení – řádně užívat k účelu, k němuž slouží**. Základní provedení pomůcky tedy musí zahrnovat všechny součásti, které jsou nezbytné k řádnému užívání v souladu s jejím účelem. Při hodnocení tohoto kritéria je rovněž třeba vzít v potaz další ustanovení zákona o poskytování dávek. Předně je nutné, aby **pomůcka byla použitelná ke konkrétnímu účelu, k němuž ji žadatel potřebuje**: sebeobsluze, realizaci pracovního uplatnění, přípravě na budoucí povolání, získávání informací, vzdělávání anebo styku s okolím [§ 9 odst. 5 písm. b) zákona o poskytování dávek].
28. Třetím kritériem zákon ukládá přihlížet k ekonomické náročnosti pomůcky. To v zásadě znamená, že se výše příspěvku stanoví na základě nejnižší tržní nabídky. Nelze tak vycházet pouze z ceny uvedené v nabídce předložené žadatelem, nýbrž je nutno ověřit, zda je možné pomůcku pořídit i za nižší cenu u jiných dodavatelů.
29. Všechna tři výše rozebraná kritéria jsou kumulativní a nezávislá (základní provedení není tzv. typový pojem, u nějž by bylo přípustné nahradit nedostatek intenzity jednoho prvku jiným). Musí být naplněny současně, což znamená, že jedno kritérium nelze upozadit na úkor jiného. Výši příspěvku proto nelze stanovit např. na základě ceny pomůcky, která je sice nejlevnější, avšak žadatel ji může užívat jen v omezené míře nebo ji nemůže plně využít k požadovanému účelu po celou dobu pěti let [viz § 12 odst. 1 písm. d) zákona č. 329/2011 Sb.]. Stejně tak nelze vycházet z ceny pomůcky, jejíž některé součásti nejsou nezbytné k řádnému využití pomůcky k danému účelu, byť by žadateli lépe vyhovovala.
30. Výčet uvedený v příloze č. 1 vyhlášky č. 388/2011 Sb. (seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku) je podle soudu zásadní z hlediska posouzení účelu pomůcek, k němuž mají sloužit (druhé kritérium). Jak totiž plyne ze zákona č. 329/2011 Sb. a vyhlášky č. 388/2011 Sb. lze žadatelům přiznat příspěvek na zvláštní pomůcku v tomto výčtu výslovně uvedenou (§ 9 odst. 13 zákona č. 329/2011 Sb.) či alespoň s nimi srovnatelnou (§ 9 odst. 14 zákona č. 329/2011 Sb.). Jinou pomůcku přiznat nelze. Žadatel tedy zařazením požadovaného zařízení určuje, k jakého účelu bude zařízení používat. Soud se pak ztotožňuje s úřadem práce a žalovaným, že Apple Watch nejsou měřicím přístrojem pro domácnost s hlasovým nebo hmatovým výstupem podle části II., bodu 1 a písm. f) přílohy č. 1 vyhlášky č. 388/2011 Sb. ani s ní nejsou srovnatelná. Za určující v této souvislosti považuje to, že se musí jednat o přístroj „pro domácnost“ – jedná se tedy např. o kuchyňské váhy či vodováhy. Nelze sice vyloučit, aby tímto zařízením mohly být i hodiny, Apple Watch však není zařízení určené pro domácnost, ale jedná se o osobní zařízení, jež uživatel

užívá především mimo domácnost. Nelze tedy uvažovat o tom, že Apple Watch byly měřicí přístroj pro domácnost či pomůckou s ním srovnatelnou.

31. Žalobkyně dále ve své žádosti a následně i v odvolání podrobně popsala funkce, pro které Apple Watch potřebuje. Poukazovala např. na to, že Apple Watch jsou vybaveny možností zvětšení obrazovky a hlasový výstupem v českém jazyce. Lze jimi zjistit aktuální čas (haptické oznámení času), lze je využít k navigaci ve venkovním prostředí (bez nutnosti vytahovat mobilní telefon), k placení prostřednictvím platebního terminálu a při sportovních aktivitách. Podle soudu pak lze uvažovat jen o dvou typech zvláštních pomůcek uvedených v příloze č. 1 vyhlášky č. 388/2011 Sb.: písm. d) elektronická orientační pomůcka pro zrakově postižené a hluchoslepé, a e) multifunkční elektronická komunikační pomůcka pro zrakově postižené a hluchoslepé.
32. Pokud jde o elektronickou orientační pomůcku pro zrakově postižené a hluchoslepé, jedná se o specifická zařízení. Vyhláška demonstrativně uvádí, že se má jednat o akustické orientační majáky, vysílačky pro ovládání akustických orientačních majáků, pomůcky na zachytávání vysokých překážek. Slouží k orientaci v prostoru a ochraně před překážkami a bariérami (ať už v interiéru nebo exteriéru). K tomuto (či obdobnému) účelu však Apple Watch sloužit nemohou, protože ty mají jen navigační funkci (zobrazují trasu z bodu A do bodu B), neumožňují však orientaci v prostoru. Apple Watch tak s elektronickou orientační pomůckou pro zrakově postižené a hluchoslepé nejsou ani ve smyslu § 9 odst. 14 zákona č. 329/2011 Sb. srovnatelná.
33. Apple Watch tak podle soudu mohou být jen multifunkční elektronická komunikační pomůcka, o čemž svědčí mj. to, že převážnou část jejich funkcí lze užívat s mobilním telefonem iPhone. Ten byl ostatně (jak plyne z nesporných tvrzení účastníků) žalobkyni k její žádosti, kterou podala společně s žádostí o Apple Watch, poskytnut, resp. zvláštní příspěvek na něj. Mobilní telefony totiž příloha č. 1 vyhlášky č. 388/2011 Sb. k multifunkční komunikační elektronické pomůcce výslovně uvádí a lze to dovozovat i z označení „multifunkční“. Je přitom zjevné, že se má jednat o tzv. „chytré“ mobilní telefony (dnes již zcela běžné a uživatelsky i převažující).
34. Jak pak plyne i z obsahu spisu a tvrzení účastníků, Apple Watch mají (jsou-li užívány společně s mobilním telefonem iPhone) obdobné funkce. Soud nesouhlasí se správnými orgány, že pokud byl žalobkyni poskytnut příspěvek na mobilní telefon jakožto multifunkční elektronickou komunikační pomůcku, nelze jí automaticky přiznat právo na druhou multifunkční elektronickou komunikační pomůcku. Stejně tak nelze bez dalšího tvrdit, že Apple Watch jsou pouhých komponent, a proto nemohou být zvláštní pomůckou (či součástí funkčního celku více zařízení). Pojem multifunkční komunikační elektronická pomůcka může být tvořena vícero zařízeními, pokud jen spolu tvoří funkční celek. Z hlediska kritéria, podle něhož musí pomůcka žadateli plně vyhovovat, je totiž třeba posuzovat, zda je konkrétní žadatel schopen danou pomůcku plnohodnotně využívat. V případě, že ne, nebyla by zvláštní pomůcka způsobila k řádnému užívání žadatelem: slovy zákona by mu plně nevyhovoval vzhledem k jeho zdravotnímu postižení.
35. Klíčové je tudíž to, zda žadatel o příspěvek na zvláštní pomůcku skutečně Apple Watch potřebuje, tj. zda bez nich již není jím využívané nebo pořizované zařízení (mobilní telefon iPhone) schopen plně vyhovovat účelu, jemuž má sloužit. Přitom je třeba dodat, že pokud zákon hovoří o plném vyhovění, nemíří tím na vkus či subjektivní oblibu určitých funkcí ze strany žadatele, ale na objektivní potřebnost takového řešení z hlediska zdravotního stavu

žadatele. Pro vznik nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku v podobě Apple Watch proto nestačí samotná skutečnost, že je lze k mobilnímu telefonu iPhone pořídit, ale je třeba předtím zvážit, zda doplňující funkce a vylepšení těch dosavadních jsou potřebné z hlediska zdravotních obtíží konkrétního žadatele a zda je lze z hlediska podpory žadatele při překonávání jeho zdravotního postižení považovat za základní provedení pomůcky. Je-li však potřebné funkce schopny plnit mobilní telefon iPhone bez Apple Watch, byť s nižším (avšak z praktického hlediska akceptovatelným) komfortem, není důvodu na Apple Watch přispívat (viz rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2019, č. j. 49 Ad 38/2018-20, č. 3998/2020 Sb. NSS).

36. Soud má pak za to, že i s ohledem na zdravotní obtíže žalobkyně mobilní telefon iPhone všechny podstatné funkce vyjmenované žalobkyní v žalobě i v její žádosti o Apple Watch (časová, orientační, zdravotní a funkce měření) plně zajišťuje. Je totiž třeba mít na paměti, že příloha č. 1 vyhlášky č. 388/2011 Sb. přiznává právo na multifunkční elektronickou komunikační pomůcku. Telefonovat, posílat textové zprávy apod. (a to např. i pomocí hlasových funkcí) žalobkyně zvládne i bez toho, aby k tomu měla Apple Watch. Stejně tak např. navigace ve venkovním prostředí, sledování polohy či placení v platebních terminálech jsou funkce zajišťované již mobilním telefonem iPhone. Jelikož je podle § 9 odst. 5 písm. b) zákona č. 329/2011 Sb. třeba přihlídnout k již poskytnutým pomůckám, došlo by podle soudu v takovém případě k nepřipustnému dublování funkcionalit různých zařízení naplňující totožný účel. Pokud žalobkyně poukazovala např. na to, že Apple Watch užívá při sportu (běh a plavání), tak je třeba dodat, že z pohledu § 9 odst. 5 písm. b) zákona č. 329/2011 Sb. nejsou tyto aktivity pro přiznání nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku rozhodující. To, že v rušném prostředí mobilní telefon neslyší, pak s jejími zdravotními obtížemi nesouvisí (§ 9 odst. 10 věta první zákona č. 329/2011 Sb.), z čehož plyne, že i toto není relevantní. Též je bez významu, že některé z funkcí (např. hodinky, kompas, vysílačka) lze využívat bez mobilního telefonu, protože se nejedná o funkce multifunkční elektronické komunikační pomůcky pro zrakově postižené, a tedy nesměruje to k tomu účelu, jež má tato pomůcka naplňovat.
37. Soud tak na tomto místě připomíná, že příspěvek na zvláštní pomůcku je dávkou, která nemá za cíl kompenzovat náklady na péči o adresáty ani zlepšení jejich zdravotního stavu, ale jde o účelově vázaný příspěvek, který je jen při splnění zákonem stanovených podmínek určen na konkrétní pomůcky.
38. Soud připouští, že některé z funkcí mobilního telefonu iPhone může osoba s těžkým zrakovým postižením využívat prostřednictvím Apple Watch s vyšším komfortem (např. žalobkyní předestřená možnost mít volné ruce). To však, jak soud uvedl v bodě 35 tohoto rozsudku, není pro přiznání nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku důvod dostačující. Zvláštní pomůcka se totiž podle § 9 odst. 10 věta první zákona č. 329/2011 Sb. poskytuje v základním provedení. Pakliže je žalobkyně schopna zcela využít všech funkcí mobilního telefonu iPhone (tedy jí i podle § 9 odst. 10 věta první zákona č. 329/2011 Sb. plně vyhovuje), jsou Apple Watch doplňkem (slovy žalovaného komponentem) mobilního telefonu iPhone nad rámec zákonem přiznaného základního provedení. Ostatně i důvodová zpráva k zákonu č. 329/2011 Sb. k jeho § 9 uvádí, že „[p]říspěvek na zvláštní pomůcku lze poskytnout, s některými výjimkami (např. motorové vozidlo) pouze na pomůcky, které jsou svým charakterem zvláštní, tj. nepatří k běžně užívaným produktům, běžnému vybavení domácnosti apod.“ Soud si je vědom toho, že nejvyšší rady Apple Watch lze užívat bez mobilního telefonu (mají vlastní SIM kartu) a autonomně zvládnou všechny funkce mobilního telefonu iPhone.

V takovém případě by skutečně šlo uvažovat o variantě, aby žalobkyni byl poskytnut příspěvek na Apple Watch, avšak pochopitelně bez mobilního telefonu iPhone, protože pak by Apple Watch zvládly všechny funkce multifunkční komunikační elektronické pomůcky samostatně. Otázka však v takovém případě zůstává, zda by bylo splněno třetí kritérium (viz bod 28 tohoto rozsudku), tj. nejmenší ekonomická náročnost.

39. Konečně není relevantní, že v roce 2016 úřad práce žalobkyni zvláštní příspěvek na Apple Watch poskytl, protože nezákonná praxe nemohla založit legitimní očekávání (srov. např. rozsudek NSS ze dne 12. 2. 2015, č. j. 2 As 241/2014-36, či rozsudek ze dne 19. 04. 2017, č. j. 6 As 98/2016-54). Pokud žalobkyně při jednání namítala, že jiné úřady práci zvláštní příspěvek na Apple Watch běžně přiznávají, tak je třeba dodat, že tento žalobní bod žalobkyně vznesla až po uplynutí lhůty pro podání žaloby, a tedy opožděně (§ 71 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 s. ř. s.).

Závěr a náklady řízení

40. Lze tak uzavřít, že žalobkyni nelze přiznat nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku – hodinky Apple Watch. Soud, stejně jako žalovaný, je povinen postupovat v souladu s právními předpisy a nemůže přiznat žalobkyni více, než zákonodárce stanovil. Byť nelze pochybovat o tom, že žalobkynino zdravotní postižení jí ztěžuje a komplikuje život, zákon jí právo na tento zvláštní příspěvek za daných okolností podle soudu nepřiznává.
41. Nezbylo tedy než žalobu jako nedůvodnou zamítnout (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
42. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Procesně úspěšnému žalovanému pak žádné náklady v řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Navíc platí, že jelikož se jedná o věc sociální péče, nemůže být právo na náhradu nákladů řízení žalovanému přiznáno též podle § 60 odst. 2 s. ř. s. Proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Nejvyšší správní soud však kasační stížnost odmítne pro nepřijatelnost, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 27. listopadu 2023

JUDr. Jan Peroutka, v. r.
samosoudce